

JUBILEJI – OCENE – ZAPISKI – POROČILA – GRADIVO

OSEM DESETLETIJ DR. BRANKA BERČIČA

Dvanajstega januarja letos je literarni zgodovinar in bibliotekar dr. Branko Berčič dopolnil osemdeset let. Končal je slavistiko na ljubljanski Filozofski fakulteti in se kot bibliotekar zaposlil v Narodni in univerzitetni knjižnici (bil je desna roka prof. Alfonza Gspana), potem je postal vodja Rokopisnega oddelka; nekaj let je bil pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo, se vrnil v NUK in prevzel dolžnosti pomočnika ravnatelja in nato ravnatelja (1976–1980). Na odločitev, da zapusti NUK in se preusmeri v visokošolsko poučevanje, so bistveno vplivale težave z vidom. Tako je začel takrat na Pedagoški akademiji (zdaj fakulteti) najprej kot pogodbeni visokošolski učitelj (1981), naslednje leto je bil izvoljen v izrednega profesorja, 1983 pa se je redno zaposlil. Čeprav se zaradi takojšnjega vključevanja v bibliotekarsko stroko ni neposredno ukvarjal s pedagoškim delom, je kaj hitro pokazal svojo "skrito" nadarjenost za to delo: bil je odličen sistematik v posredovanju snovi, predaval je zanimivo in didaktično učinkovito, imel je posluš za mladi rod – študente je spodbujal in jih navajal na samostojno delo. Skratka, bil je uspešen – v začetku in pozneje. Leta 1988 si je pridobil naziv redni profesor in se konec leta 1990 upokojil. Sledil je naziv zaslužni profesor Univerze v Ljubljani. Toda pred upokojitvijo je bil pglavitni agens pri ustanavljanju bibliotekarskega oddelka na Filozofski fakulteti (letos praznuje 20-letnico) in pri snovanju bibliotekarskega dodiplomskega in podiplomskega študijskega programa, bil je tudi prvi predstojnik novega oddelka.

Berčičevo strokovno-znanstveno delo je bilo vedno najtesneje zvezano z literarno vedo in bibliotekarstvom. Poleg tega ni zanemarljivo, da je kraj prebivanja (tj. Škofja Loka) spodbujal v njem zanimanje za kulturno-literarni utrip ožjega in širšega območja (obe dolini, Ivan Tavčar, dolgoletno urejanje Loških razgledov). V letih 1951–1965 je objavil vrsto sestavkov o Ivanu Tavčarju (npr. *Tavčar ter Otok in Struga*, 1953/54), o protestantskih knjigah (*V sledi za prvimi slovenskimi knjigami*, 1956/57), o prvih literarnih delavcih z loškega ozemlja, opise nekaterih znamenitih rokopisov do 19. stoletja, predstavitev najpomembnejših rokopisov pisateljev 19. stoletja (Prešernove *Zdravljice*, *Vaj*, Levstikovega *Martina Krpana* idr.), precej knjižnih ocen in geselskih prispevkov o slovenskih pisateljih v Enciklopediji Jugoslavije itd. Svoje zanimanje za 19. stoletje je osredotočil na raziskovanje in razpravljanje o Jurčičevem *Desetem bratu* (spremna beseda k izdaji iz leta 1967), na faksimilirano izdajo Gregorčičevih *Poezij*, zlasti pa na osebnost in delo Ivana Tavčarja; napisal je monografijo *Mladost Ivana Tavčarja* (izšla 1971), s katero si je pridobil tudi doktorat znanosti.

Najbolj sistematično in poglobljeno se je dr. Berčič ukvarjal s slovenskimi protestantskimi tiski. Izdaje posameznih protestantskih del je bogatil s spremnimi študijami, kar ga je uvrstilo med najboljše poznavalce protestantskega slovstva pri nas. V letih 1965–1976 se je zvrstilo precejšnje število faksimiliranih izdaj protestantike, pri katerih je opravil omenjeno delo (spremne besede, razlage, komentarji). Naj navedem nekaj najpomembnejših in najodmevnejših: *Eni Psalmi, ta celi catehismus* /.../ (1567; Ljubljana 1967), J. Dalmatin: *Biblia, tu je vse Svetu Pismu* /.../ (1584; Ljubljana 1968), A. Bohorič: *Arcticae horulae* /.../ (1584, München 1969, 1971; Ljubljana 1970), P. Trubar: *Cerkovna Ordninga* /.../ (1564; München 1973) itd. Vrh njegovega dela v zvezi s protestantiko je bila obsežna in popolna bibliografija protestantskih tiskov v 16. stoletju: *Das slowenische Wort in den Drucken des 16. Jahrhunderts* (v zborniku *Abhandlungen uber die slowenische Reformation*, München 1968). Gre za natančne bibliografske opise monografskih publikacij, za podrobne prikaze njihove vsebine z zvesto popisano raznoliko paginacijo in za navedbe hranilišč teh tako redkih knjig. Doslej je to najpopolnejša tovrstna bibliografija pri nas in zato toliko pomembnejša. Berčič se s sestavljanjem bibliografij ni kaj več ukvarjal, toda z bibliografijo slovenskih tiskov iz 16. stoletja je izpričal svoje popolno obvladovanje te stroke in si tudi zagotovil trajno omenjanje tega svojega dela. Proti koncu 70-ih let se je naš jubilar vse bolj posvečal knjižničarstvu, zato je njegova bibliografija bogatejša s sestavki s tega področja

kot literarnozgodovinskega. Pa vendar, da ne bi bil krivičen: še vedno se je utrinjalo izčrpnješe ali vsaj pregledno razpravljanje o starejši književnosti, npr. *Srednjeveški rokopisi; Inkunabule* (Zakladi NUK 1982), *Slovenska beseda in slovenski reformacijski avtorji v tiskih 16. stoletja* (Zbornik NUK 3, 1984). Leta 2000 je izšla njegova knjiga *O knjigah in knjižničarstvu*, zbirka, v kateri so ponatisnjene tako razprave o starejši književnosti kot o bibliotekarskih temah. Posebno pozornost zasluži skrajšana bibliografija protestantskih tiskov z jasnimi navodili, kateri tovrstni tiski so izšli kot faksimile in pod kakšnimi signaturami jih je mogoče najti v NUK-u. Nikakor seveda ne smemo prezreti Berčičevega deleža pri pisanju gesel za Enciklopedijo Slovenije: gre za mnoga gesla s področja literarne zgodovine, bibliotekarstva in tiskarstva. Med pomembnejša Berčičeva dela je treba uvrstiti tudi obsežno monografijo *Tiskarstvo na Slovenskem* (1968), ki predstavi zgodovinski oris te dejavnosti pri nas.

Na področju bibliotekarstva naj navedem naslednje jubilentove zasluge: 1. Poskrbel je za uredništvo projekta *Katalog rokopisov NUK* – prvi zvezek je izšel 1975 in v letih 1976–1980 še štiri. (Pri delu so mu pomagali M. Ozvald, J. Šifer in J. Logar.) 2. Pomembno je njegovo delo v zvezi s bibliotekarsko terminologijo; prispeval je k njenemu načrtnemu proučevanju in urejanju. Berčičev delež pri tem ne bo šel v pozabo: soavtorstvo pri *Alfabetariju bibliotekarskih terminov I–II*, 1993, in pri poskusnem snopiču *Bibliotekarski terminološki slovar*, 1996. 3. Zanimala ga je tudi razvojna pot slovenskega knjižničarstva in od tod vrsta razprav in člankov o tej problematiki, npr. *Slovensko knjižničarstvo dvajset let po osvoboditvi* (1965), *Razvoj slovenske nacionalne knjižnice* (1978), *Razvoj organiziranosti knjižničarstva na Slovenskem in viri arhivskega gradiva o njem* (1985) itd. 4. Viden je Berčičev delež pri konceptu izobraževanja oz. šolanja knjižničarjev, pri nastajanju zakonodaje o bibliotekarstvu in pri stanovskem organiziranju knjižničarjev. Nekaj let (1959–1962) je urejal strokovno glasilo *Knjižnica*.

Preletel sem najpomembnejša dejstva o delu in strokovno-znanstveni zavzetosti dr. Branka Berčiča: njegov opus je velik in kvaliteten. Na literarnovednem področju ne bo mogoče mimo njegovih objav o Ivanu Tavčarju in protestantski književnosti, na bibliotekarskem pa mimo katalogov, prispevka k terminologiji in sistematični obdelavi razvojnih posebnosti slovenskega knjižničarstva. Ob tako visokem jubileju – mislim, da izražam želje vseh njegovih kolegov in sodelavcev – mu želim še veliko zdravih in ustvarjalnih let.

Gregor Kocijan
Pedagoška fakulteta v Ljubljani